МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Факультет економіки і підприємництва
Кафедра обліку і оподаткування

Допущено до захисту
“_____” _____ 2023 р.
Зав. кафедри, д.е.н., професор
_____ **Мельник Л.Ю.**

Кваліфікаційна робота магістра

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКОМ НА МАЙНО В ТОВ «КОНКРЕТ-ГРУП» М. УМАНЬ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Виконала – студентка 2 курсу, групи 21м-з-о
освітньої програми “Облік і оподаткування”
спеціальності 071 “Облік і оподаткування”
Амирова Юлія Юріївна

Науковий керівник – к.е.н., доцент
Матрос Олена Миколаївна

Умань – 2023

Реферат

на кваліфікаційну роботу:

«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ І АНАЛІЗ РОЗРАХУНКІВ З БЮДЖЕТОМ ЗА ПОДАТКОМ НА МАЙНО В ТОВ «КОНКРЕТ-ГРУП» М. УМАНЬ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ»

студентки факультету економіки і підприємництва
Уманського національного університету садівництва
Амирової Юлії Юріївни

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень та розробка практичних рекомендацій з удосконалення облікового забезпечення зобов'язань за податком на майно.

Основний зміст роботи викладено на 50 сторінках друкованого тексту. Робота містить 18 таблиць, 4 рисунків, 3 додатки.

В першому розділі розкриваються теоретичні аспекти оподаткування, обліку та відображення у звітності зобов'язань за місцевими податками, в тому числі економічний зміст поняття місцевих податків та їх склад відповідно до податкового законодавства; місце місцевих податків в обліково-податковому законодавстві.

В другому розділі розглянуто аналіз господарської діяльності Сучасний стан оподаткування та відображення в обліку розрахунків за місцевими податками в розрізі наступних питань: методика оподаткування, обліку та відображення у звітності зобов'язань за єдиним податком юридичних осіб; податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки: порядок обчислення, сплати та відображення у звітності; земельний податок: порядок обчислення та відображення в обліку.

Третій розділ роботи присвячений розкриттю напрямів удосконалення методики оподаткування, обліку та відображення у звітності зобов'язань за місцевими податками, зокрема запропоновано порядок формування облікової політики щодо обліку розрахунків за місцевими податками та розроблено методику відображення в обліку зобов'язань за місцевими податками.

На основі дослідження зроблені відповідні висновки та пропозиції.

Резюме: В кваліфікаційній роботі на прикладі ТОВ «Конкрет-груп». досліджено сучасні проблеми організації обліку і аналізу розрахунків з бюджетом за податком на майно та запропоновано напрями щодо їх вдосконалення.

Ключові слова: транспортний податок, податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки, земельний податок, орендна плата за землю.

Summary: In the qualification work on the example of Konkret-group LLC. modern problems of the organization of accounting and analysis of calculations with the budget for property tax were investigated and directions for their improvement were proposed.

Keywords: transport tax, tax on real estate other than land, land tax, land rent.

ЗМІСТ

ВСТУП 4

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ 6

РОЗДІЛ ІІ. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА 16

2.1. Фінансово-економічний аналіз показників діяльності підприємства 16

2.2. Облікова політика та організація обліку розрахунків за податком на майно 23

РОЗДІЛ ІІІ. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ ЩОДО РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ПОДАТКОМ НА МАЙНО 39

ВИСНОВКИ 45

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ 48

ДОДАТКИ 54

ВСТУП

Функціонування держави в умовах ринкового середовища тісно пов’язане із її можливістю забезпечити потреби суспільства і економіки за рахунок можливості акумулювати значні фінансові ресурси і розпорядитися ними в найбільш оптимальний спосіб. Основою системи акумулювання і перерозподілу державних ресурсів виступає систем податків і платежів, яка функціонує в країні. Наповнення такої системи відбувається за рахунок господарюючих суб’єктів, які сплачують до бюджету податки і платежі, відповідно до чинного законодавства.

Система обліку і аналізу розрахунків підприємств із бюджетом за майновими податками є чітко регламентована. Вона передбачає дотримання норм кодексів і законів, положень та інструкцій, а також внутрішніх документів і розпоряджень. Відповідно до цього, головною метою створення такої системи є досягнення злагодженої роботи бухгалтерсько-аналітичної служби в напрямку формування звітності, сплати податків. Зважаючи на складність українського нормативно-правового середовища у сфері бухгалтерського обліку і частій зміні правових умов функціонування суб’єктів господарювання, проблема організації обліку, аналізу розрахунків за податком на майно є актуальною.

Питання організації бухгалтерського обліку, аналізу розрахунків за майновими податками є окремим напрямом в системі бухгалтерського обліку. Серед науковців, які найбільш повно і глибоко досліджують цю тематику виділимо таких науковців: І. Бабіч, Н. Виговська І. Вишневська, Л. Гуцаленко, О. Дикун, В. Драчук, Г. Єфремова, О. Кушніренко, М. Корінько, О. Лубченко, Р. Телега, Ю. Скорнякова, К. Уллубієва, К. Шерепа, та ін. У наукових працях вище названих науковців розглядаються основні засади, принципи та методи формування системи обліку, аналізу та контролю в тому числі щодо розрахунків із бюджетом за майновими податками. Однак, не зважаючи на достатньо ґрунтовні результати досліджень, мінливе середовище, вимагає постійного перегляду методичних і практичних засад обліку розрахунків із бюджетом з метою дослідження його актуального стану.

Метою кваліфікаційної роботи є розробка і обґрунтування теоретичних і практичних положень обліку та аналізу розрахунків за податком на майно підприємства.

Для досягнення визначеної мети, в роботі виділено наступні завдання:

- визначити сутність і значення майнового оподаткування в Україні та світі;
- дослідити нормативно-правове забезпечення регулювання організації обліку, контролю і аналізу за розрахунками із бюджетом;
- провести аналіз фінансово-економічного становища підприємства дослідження;
- проаналізувати систему організації бухгалтерської служби і стану обліку розрахунків із бюджетом за майновими податками на досліджуваному підприємстві;
- обґрунтувати напрями удосконалення процедур обліку розрахунків із бюджетом за майновими податками;
- обґрунтувати напрями покращення стану аналізу у сфері розрахунків із бюджетом.

Об’єктом дослідження виступає система організації обліку та аналізу розрахунків за майновими податками в ТОВ “Конкрет-Груп”.

Предметом дослідження є організаційно-методичні підходи та положення до організації обліку, аналізу розрахунків із бюджетом на підприємстві.

Методи дослідження. Для вирішення завдань дослідження, в роботі використано системний підхід, що дозволив розглядати підприємство як єдину систему із підсистемами обліку, контролю, аналізу тощо, і процесний підхід, який визначив необхідність упорядкування процесів і процедур, пов’язаних із обліком, аналізом і контролем розрахунків із бюджетом. Основу дослідження склали загальнонаукові і специфічні методи, зокрема методи синтезу і аналізу, порівняння і спостереження. Окрім цього в роботі використано групу методів економічного аналізу, що дозволили проаналізувати фактичний стан діяльності підприємства, а також ряд методів податкового аналізу, який дозволив

запропонувати підходи до визначення ефективності і раціональності розрахунків із бюджетом.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МАЙНОВОГО ОПОДАТКУВАННЯ

Одна з важливих передумов становлення демократичної держави – це розвиток місцевого самоврядування. Ефективна діяльність органів влади на локальному рівні неможлива без достатнього обсягу фінансових ресурсів, які формуються за рахунок власних податкових доходів місцевого бюджету. Тому основою фінансової незалежності місцевої влади є місцеві податки та збори, а саме – майнові податки. У більшості країн ЄС становлення та розвиток національних податкових систем зайняло більше часу, ніж це імплементується в Україні. Удосконалення податкової системи України має ґрунтуватись на усвідомленні громадянами фіскальної важливості майнових податків у формуванні дохідної частини місцевих бюджетів.

Податки на майно - це, насамперед, плата за право володіння, тобто їх існування обумовлюється необхідністю оподаткування власності. Відповідно до зазначеного, суб'єктами оподаткування мають бути власники майна, але на практиці доволі популярним є визначення суб'єктами податкових відносин як власників, так і користувачів. Найбільш розповсюдженою базою оподаткування майна можна вважати землю і об'єкти нерухомості, але в деяких країнах база оподаткування є більш розгалуженою, тому що до оподаткування залучають ще інші види рухомого та нерухомого майна: транспортні засоби, обладнання й устаткування, нематеріальні активи, предмети розкоші.

Багато вітчизняних і зарубіжних вчених у своїх працях вивчали проблеми майнового оподаткування. Зокрема, О. Власюк [1] досліджував вітчизняний і світовий досвід оподаткування нерухомого майна в умовах бюджетної децентралізації в Україні, О. Габрись [2] та Т. Шолкова [2] визначили переваги та недоліки майнового оподаткування в Україні. Н. Малініна [3] розкрила стан і перспективи дієвості місцевого оподаткування в Україні, Л. Тулуш [5] досліджував особливості побудови системи майнового оподаткування. М. Ібрагімов, Є. Богатирьова та інші фахівці у своїх працях висвітлили аспекти адміністрування земельного податку. Але через часті зміни в податковому

законодавстві, проведення децентралізації в країні виникає необхідність пошуку нових фінансових інструментів ефективного адміністрування майнових податків в Україні.

Першим майновим податком на території України можна вважати “дякло” - податок, який був запроваджений у 947 р. княгинею Ольгою [Смаглюк, с. 94]. Одиницями оподаткування були міри землі (плуг і рало), а також нерухомості (двір і дим). Сплачували його хутром, збіжжям, грішми. Після смерті князя Ігоря Ользі потрібно було утримувати владу, а для цього необхідно підтримувати сильне військо. А податки, які стягували з нерухомості, забезпечували стабільні надходження до державної скарбниці.

Із проголошенням незалежності України почався тривалий процес формування і розвитку вітчизняної податкової системи у нових економічних умовах. Особливо складною є еволюція майнового оподаткування, а саме – оподаткування нерухомості. З ухваленням Податкового кодексу (2010 р.) розпочинається новий етап розвитку місцевого оподаткування в Україні, а саме: скасовано дванадцять неефективних, з економічної і фіскальної точки зору, місцевих податків і зборів; запроваджено новий перелік місцевих податків і зборів, який передбачає два податки і три збори (податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; єдиний податок; збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності; збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір), та два податки і два збори з 2015 р. (податок на майно; єдиний податок; збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір). Податок на майно з 2015 р. об’єднав три податки: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, земельний податок і транспортний податок [Власюк]. Основні елементи оподаткування кожного з платежів, що входять до складу податку на майно, наведено у **додатку А.**

Як зазначає науковець Л.Д. Тулуш [5]: “Ключовим елементом механізму оподаткування нерухомості є порядок визначення бази оподаткування, якою здебільшого виступає вартісна оцінка об’єкта. Оцінка для оподаткування в

багатьох розвинених країнах базується на вартості об’єкта нерухомості, хоча в деяких країнах базою для оцінки та оподаткування є площа” (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Методологічні підходи до визначення бази майнового оподаткування [Тулуш]

В умовах загострення економічної, політичної та соціальної ситуації в Україні, різкого скорочення ВВП, високого рівня тінізації економіки та ухилення від сплати податків, надмірної диференціації доходів населення, зниження його реального рівня, а отже, і купівельної спроможності, збитковості переважної більшості підприємств, необхідність наповнення бюджету для виконання державою хоча б частково покладених на неї функцій, а також покриття фіскального розриву призводить до нерівномірного розподілу податкового навантаження між суб’єктами господарювання та соціальної нерівності. Майнові податки в цьому контексті мають беззаперечні переваги перед іншими видами обов’язкових платежів.

Податки на майно, як і усі інші податки, мають свої переваги:

– заохочують власників краще використовувати існуючі активи, або продавати їх більш ефективним власникам – разом це породжує підвищення ефективності використання майна;

– забезпечують місцевий бюджет сталим джерелом надходжень;

– створюють для органів місцевого само- врядування підґрунтя для формування додаткових стимулів збільшувати при- вабливість своїх територій для проживання та ведення бізнесу;

– не вразливі до "оптимізації", натомість непрямо, але дуже ефективно обкладають "тіньові" доходи як населення, так і підприємств;

– у разі спроби ухилення від сплати, завжди є об'єкт податкової застави, на який може бути накладено адміністративний арешт;

– є передбачуваними для платників;

– їх можна нараховувати та справляти у спосіб, що майже унеможливлює корупцію та інші зловживання;

– найменше з усіх податків спотворюють економічні стимули для ефективної ро- боти [Габрись, Малініна].

До недоліків податків на майно можна віднести:

– підвищений ризик для платника, адже доводиться сплачувати навіть у "невдалі" періоди;

– регресивність: що більший дохід (при тому самому майновому стані), то менший відсоток від нього доводиться за- платити у вигляді податку;

– економічні викривлення. Зокрема, капіталомісткі підприємства, особливо ті, які за технологією захоплюють великі площі, потрапляють у гіршу ситуацію, ніж працемісткі, особливо інтелектуальномісткі, які можуть взагалі не користуватися приміщеннями;

– низька фіскальна вага;

– низька якість адміністрування [Габрись].

У новій редакції Податкового кодексу України порядок справляння податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, набув ознак, які

можуть ідентифікувати його із зарубіжними аналогами. По-перше, розширено базу оподаткування за рахунок внесення до неї загальної площі об'єктів житлової та нежитлової нерухомості, в тому числі їх часток. По-друге, звужено перелік податкових пільг, що дає змогу збільшити надходження у місцеві бюджети [ПКУ].

Важливою умовою ефективного оподаткування майна є встановлення податкових ставок. На сьогодні практика встановлення ставок при оподаткуванні майновими податками охоплює як визначення єдиної ставки податку (або у відсотковому відношенні до бази оподаткування, або як одиничної ставки), так і застосування диференційованих ставок за типом майна, особливостями його використання, вартісними характеристика- ми майна, його місцем розташування тощо.

В Україні ставки податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, та плати за землю встановлюють на рівні органів місцевого самоврядування, проте в межах, визначених Податковим кодексом.

Варто зазначити, що практично в усіх новосформованих ОТГ, які, отримавши максимальні повноваження та прямі міжбюджетні відносини з державним бюджетом, мали б максимально ефективно використовувати можливості в сфері справляння місцевих податків, ставки майнових податків встановлено не на максимальному рівні. Цьому є дві основні причини:

– по-перше, оскільки ставки визначають на рівні органу місцевого самоврядування, існують побоювання щодо незадоволення жителів громади такими умовами та необхідністю сплачувати значні кошти, тож існує ймовірність зростання соціальної напруги в громаді;

– по-друге, в більшості громад депутатами є саме представники місцевого бізнесу – найбільш активні члени громади, відтак їм невигідне прийняття високих ставок майнових податків.

Фінансова децентралізація є характерною ознакою податкової політики країн Європейського Союзу та однією з умов євроінтеграції України. Тому корисним є досвід інших держав у частині фінансової децентралізації на

місцевому рівні. Зарубіжні економісти вважають податки на майно одними із найбільш об’єктивних та справедливих джерел наповнення місцевих бюджетів.

Як показує світовий досвід, основу фінансово-економічної автономії місцевих органів становить податок на нерухомість (наприклад, майнові - в США, Японії; земельний - в Німеччині, Франції; земельний податок з будинків і податок на житло - у Франції; податок на нерухоме майно та податок на приріст вартості земельних ділянок в межах міста - в Іспанії), збір якого і розпорядження отриманими коштами відбуваються винятково на місцевому рівні.

Зарубіжний досвід свідчить, що більш доцільним є використання ринкової вартості житла, яка враховує його якість, місце розташування, попит та пропозицію на ринку та інші чинники, які неможливо заздалегідь визначити нормативними актами.

В Швеції, де оподаткування нерухомості також залежить від оціночної вартості, квартири в багатоквартирних будинках не вважають нерухомістю, а майже всі земельні ділянки з житловими будинками садибного типу на одну або дві родини перебувають у приватній власності. У Голландії податок на нерухомість щорічно накладають місцеві органи, складається він з двох частин, які стягують, відповідно, з власників і користувачів нерухомості.

Таким чином, основне завдання реформи місцевого оподаткування полягає у забезпеченні фінансової самодостатності органів місцевого самоврядування, система місцевого оподаткування має відповідати не лише інтересам органів місцевого самоврядування, а й інтересам населення територіальної громади.

РОЗДІЛ ІІ. ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Фінансово-економічний аналіз показників діяльності підприємства

Компанія “Конкрет-Груп” працює з 2014 року. За час роботи виробляє і доставляє продукцію на будівельні об’єкти в місті Умань та в радіусі 100 км від міста. Замовниками продукції є великі компанії, які будують фабрики, заводи, елеватори, ангари, багатоповерхові будівлі, склади та ін.

Завод оснащений високотехнологічним обладнанням, що дозволяє точно дозувати матеріали при виробництві будівельних сумішей. Вихідна продукція перевіряється на повірених автомобільних вагах. Контроль здійснюється на кожній стадії виробництва в нашій власній лабораторії, що є запорукою того, що відповідає нормам СНиП і ДСТУ.

Завдяки наявності високих виробничих потужностей, підприємство забезпечуємо безперебійну поставку бетону на будівельні об’єкти. Замовники мають можливість придбати якісний бетон будь-якої марки, що користується попитом, починаючи з М100 і закінчуючи М500. Підприємство забезпечує виробництво таких видів бетону як: фібробетон, гідротехнічний бетон, хімічно стійкий бетон, також самоущільнюючий бетон. Використовує технологію з пластифікаторами і добавками, які дозволяють прискорити або сповільнити момент схоплювання бетонної суміші.

Компанія є лідером за якістю і кількістю виробництва будівельних сумішей в регіоні. Юридична адреса підприємства: Черкаська область, м. Умань, вул. Дерев’янка, 11.

Представимо результати аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ “Конкрет-Груп” за досліджуваний період (п’ять років).

Виробництво основних видів продукції в динаміці наведено в таблиці 2.1

Таблиця 2.1

Динаміка виробництва основних видів продукції в

ТОВ “Конкрет-Груп”, тис.грн.

Види продукції	Роки					Абсол. приріст 2022р./2018 р.
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	
Бнтон: М-100, М-150, М-200, М-250, М-300, М-350, М-400, М-500	10434,2	12520,8	13456,9	10565	6691,7	-3742,5
Будівельні розчини: РЦГ М50, РЦГ М75 РЦГ М100, :РЦГМ150 РЦГ М200, РЦГ М300, РЦ М50, РЦ М75, РЦ М100, РЦ М150, РЦ М200, РК М50, РК М75, РК М100, РК М150, РК М 200	5321,7	4730,4	5645,9	6785,8	8726,5	3404,8
Всього	15755,9	17251,2	19102,8	17350,8	15418,2	-337,7

Дані таблиці 2.1. показують, що за останні п’ять років обсяги виробництва за таким видом продукції як бетон зменшилися, натомість, відбулося зростання виробництва по будівельним розчинам. Зменшення обсягу виробництва спричинено різними чинниками, в т. ч. і епідеміологічною ситуацією, яка склалася в країні в різних галузях народного господарства.

Дослідження змін фінансово-економічних показників є важливим етапом аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ “Конкрет-Груп” (табл. 2.2.).

Дані таблиці 2.2 дозволяють зробити висновок, що в 2022 році чистий дохід від реалізації продукції значно знизився у порівнянні з попередніми 2018-2021 роками і склав 13863,0 тис грн. Аналогічна ситуація і середньорічною вартістю основних засобів. Однак не зважаючи на те, що певні порівнювані показники зі знаком мінус, підприємство протягом досліджуваного періоду отримувало прибутки. У 2022 році підприємство отримало прибуток 1802,2 тис.грн. Рівень рентабельності у 2022 році склав 17,3 %, - показник вказує на те, що підприємство отримало 17,3 коп. чистого прибутку на кожну гривню

понесених витрат. Також підприємство за останній досліджуваний рік отримало прибуток 1802,2 тис.грн. Рівень рентабельності у 2022 році склав 17,3 %, - показник вказує на те, що підприємство отримало 17,3 коп. чистого прибутку на кожну гривню понесених витрат.

Таблиця 2.2

Фінансово-економічні показники діяльності ТОВ "Конкрет-Груп", тис.грн.

Показники	Роки					Відхилення	
	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	абсолютне, +,-	відносне,%
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг), тис. грн.	14663	16176	12211	19140	13863	-800,0	94,5
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	10997,3	12132	9158,25	14355	10397,3	-600,0	94,5
Чистий фінансовий результат: прибуток (збиток), тис. грн.	1759,6	2911,7	1343,2	2296,8	1802,2	42,6	102,4
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	19	21	22	23	20	1,0	105,3
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	4716,5	3013,5	1261	1741	2194	-2522,5	46,5
Одержано чистого прибутку, тис. грн.							
- на 100 грн. основних засобів	37,3	96,6	106,5	131,9	82,1	44,8	100
- на 1 працюючого	24,2	24,2	61,1	99,9	90,1	65,9	100
Рівень рентабельності, %	16,0	24,0	14,7	16,0	17,3	1,3	X

Утримання активів здійснюється за власні кошти підприємства. Наявність основних засобів товариства та їх рух наведено в таблиці 2.3.

Дані таблиці 2.3. показують, що середньорічна вартість основних засобів у 2022 році складала 2194 тис.грн, що на 53,5 % менше ніж у 2018 році. Зниження вартості основних засобів спричинено списанням вартості всіх груп основних засобів та їх вибуттям протягом аналізованого періоду.

Аналізуючи показник капіталоозброєності, констатуємо, що у 2022 році на на 1 середньооблікового працівника припадає – 109,7 тис.грн. вартості основних засобів.

Показник капіталовіддачі має змінний характер – він зріс у 2022 р. у порівнянні з 2018 р. більш, ніж у 2 рази і склав 6,3 грн. Тобто, на 1 грн. основних засобів у ТОВ “Конкрет-Груп” припадає 6,3 грн. чистого доходу від реалізації продукції.

Таблиця 2.3

Наявність та ефективність використання основних засобів у ТОВ “Конкрет-Груп”

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2022 р.2018 р.	
						+-	%
Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	4716,5	3013,5	1261	1741	2194	-2522,5	46,5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг), тис.грн.	14663	16176	12211	19140	13863	-800,0	94,5
Середньооблікова кількість працівників, осіб	19	21	22	23	20	1,0	105,3
Капіталоозброєність, тис. грн.	248,2	143,5	57,3	75,7	109,7	-138,5	44,2
Капіталомісткість, грн.	0,3	0,2	0,1	0,1	0,2	-0,2	49,2
Капіталовіддача, грн.	3,1	5,4	9,7	11,0	6,3	3,2	203,2

Для кращої наочності представимо зміну показників капіталомісткості та капіталовіддачі на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Зміна показників капіталомісткості та капіталовіддачі у ТОВ “Конкрет-Груп”

Починати аналіз основних засобів слід з ознайомлення зі складом у цілому на підприємстві і за окремими групами. При цьому виявляється рух і напрямок зміни основних засобів, питома вага промислових основних засобів, виробничих основних засобів в інших галузях і невиробничих основних засобів.

Вивчаючи зміну структури засобів у вартісному виразі, з'ясовують, за рахунок чого вона сталася - зміни складу будівель і споруд чи складу машин, обладнання та інших груп основних засобів.

Склад основних засобів з окремих видів характеризується натуральними (кількісними) і якісними показниками. Кількісні показники дозволяють визначити наявність засобів по видах і групах, потребу і рівень забезпеченості кооперативу засобами виробництва. Якісні показники використовуються для їхньої споживчої оцінки, і вони різноманітні в залежності від виду основних засобів. Так для технічних засобів якісними показниками можуть бути: універсальність у їхньому використанні, матеріалоємкість; для силових - витрата ПММ, електроенергії на одиницю роботи, продуктивність та інші експлуатаційні витрати на підтримку їхнього стану і використання. На ефективну діяльність будь-якого підприємства істотний вплив справляє структура основних виробничих фондів. Розмір і структуру основних засобів у ТОВ "Конкрет-Груп" за 2022 рік наведено на рисунку 2.2. Отже, найбільшу питому вагу в складі основних засобів підприємства займають машини та обладнання – 64%.

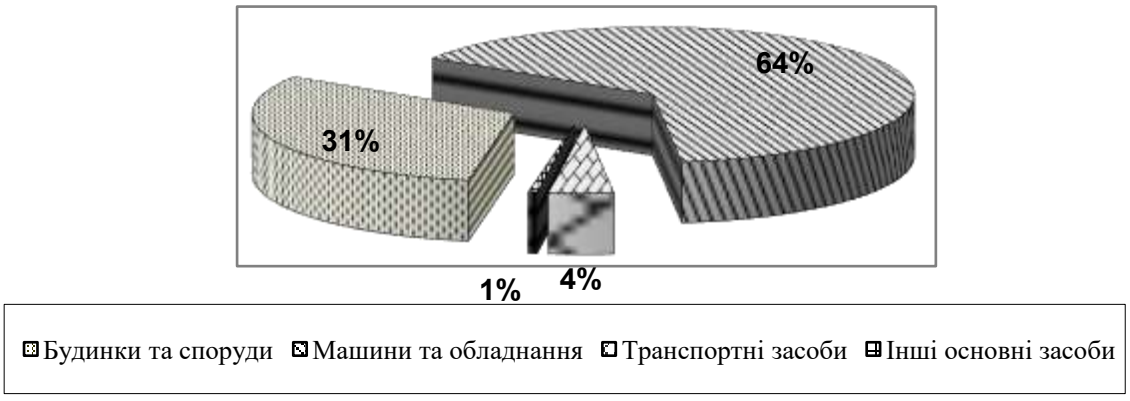

Рис. 2.2. Структура основних засобів у ТОВ "Конкрет-Груп" у 2022 р.

В таблиці 2.4. розглянемо аналіз наявності і руху основних виробничих засобів у ТОВ “Конкрет-Груп”. Як видно з таблиці 2.4., за 2022 рік у ТОВ “Конкрет-Груп” відбулися зміни в наявності та структурі основних засобів. Сума надходжень основних засобів зросла протягом року на 1344,0 тис.грн. Також відбулося вибуття основних засобів на суму 786 тис.грн.

Таблиця 2.4.

Аналіз наявності і руху основних виробничих засобів у ТОВ “Конкрет-Груп” у 2022 році, тис.грн.

Основні засоби	Наявність на початок року	Надходження	Вибуття	Наявність на кінець року
Будівлі, споруди	774,0	-	-	774,0
Машини й обладнання	529,1	1344,0	286,5	1 586,6
Транспортні засоби	213,8	-	115,0	98,8
Інші основні засоби	398,1	-	384,5	13,6
Всього	1915,0	1344,0	786,0	2473,0

Зміна обсягу та структури основних засобів обумовлена їх рухом – надходженням та вибуттям. Для аналізу інтенсивності руху основних засобів використовують ряд показників. Розглянемо показники руху і стану основних засобів у ТОВ “Конкрет-Груп” в таблиці 2.5.

Дані таблиці 2.5 засвідчують те, що коефіцієнт оновлення основних засобів, який характеризує інтенсивність уведення в дію нових основних засобів з 19,1 % у 2018 р. зріс до 54,3 % у 2022 р., а коефіцієнт вибуття, який показує частку вибуття основних засобів також зріс майже у двічі і становив 41%, що на 20,3 пункти вище аналогічного показника 2018 р. Коефіцієнт придатності, що відображає частку основних засобів, придатну до експлуатації склав на кінець 2022 року 46,1 %, що менше майже вдвічі у порівнянні з 2018 р., коефіцієнт приросту зріс на 0,3 пункти.

Таблиця 2.5

Показники руху і стану основних засобів у ТОВ “Конкрет-Груп”

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2018 р. від 2022 р.
Наявність на початок року, тис.грн	4765,0	3436,0	946,0	1567,0	1915,0	-2850,0
Надходження (введення в дію нових засобів), тис.грн.	890,0	28,0	630,0	348,0	1344,0	454,0
Вибуття (ліквідація основних засобів), тис.грн.	987,0	873,0	0,0	0,0	786,0	-201,0
Наявність на кінець року, тис.грн.	4668,0	2591,0	1576,0	1915,0	2473,0	-2195,0
Річний приріст (+) або зниження (-), тис.грн.	-97,0	-845,0	630,0	348,0	558,0	655,0
Сума зносу, тис.грн.: а) на початок року	471,0	689,0	887,0	913,0	998,0	527,0
б) на кінець року	689,0	887,0	913,0	998,0	1332,0	643,0
Показники, %: оновлення	19,1	1,1	40,0	18,2	54,3	35,3
вибуття	20,7	25,4	0,0	0,0	41,0	20,3
Знос на початок року	9,9	20,1	93,8	58,3	52,1	42,2
На кінець року	14,8	34,2	57,9	52,1	53,9	39,1
Придатність, на початок року	90,1	79,9	6,2	41,7	47,9	-42,2
На кінець року	85,2	65,8	42,1	47,9	46,1	-39,1
Коефіцієнт приросту	0,0	-0,2	0,7	0,2	0,3	0,3
Коефіцієнт ліквідності	20,7	25,4	0,0	0,0	41,0	20,3

Забезпеченість підприємства основними засобами можна аналізувати по окремих групах, співставляючи фактичну наявність засобів праці з плановою потребою в них.

Узагальненими показниками забезпеченості основними засобами є їх технічна озброєність. Вони характеризують відповідно розмір усіх основних засобів та їх активної частини в розрахунку на одного працівника. Показники технічної озброєності можна розрахувати по відношенню до чисельності робітників в найбільшу зміну.

Показники, що характеризують ефективність використання основних засобів, поділяються на загальні та індивідуальні. Загальні показники

характеризують використання всіх основних капіталів, індивідуальні – окремих їх груп.

В таблиці 2.6. розглянемо динаміку показників ефективності використання основних засобів у ТОВ “Конкрет-Груп”.

Таблиця 2.6.

Динаміка показників стану та ефективності основних засобів у ТОВ “Конкрет-Груп”

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення 2018 р. від 2022 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, послуг), тис.грн.	14663	16176	12211	19140	13863	-800,0
Середньорічна вартість основних засобів, тис.грн.	4716,5	3013,5	1261	1741	2194	-2522,5
Середньорічна вартість активної частини основних засобів, тис.грн.	4249,6	2350,5	78,2	726,0	1050,9	-3198,6
Кількість одиниць діючих основних засобів, од	38	41	27	32	37	-1,0
Середня вартість одиниці активних основних засобів, тис. грн.	111,8	57,3	2,9	22,7	28,4	-83,4
Кількість відпрацьованих днів	252	250	275	290	307	55,0
Кількість відпрацьованих змін	14868	15250	16775	19430	19955	5087,0
Коефіцієнт змінності основних засобів	0,9	0,8	0,9	0,9	1	0,1
Середня тривалість одної зміни, год.	8	8	8	8	8	0,0
Коефіцієнт завантаження обладнання упродовж зміни	0,7	0,7	0,7	0,7	0,9	0,2
Корисний час роботи основних засобів, год.	1670	1697	1712	1745	1776	106,0
Випуск валової продукції за одну годину роботи основних засобів тис.грн	7,3	8,1	5,6	8,3	5,6	-1,6

З даних таблиці 2.6. бачимо, що аналіз показників, які характеризують стан та ефективність використання основних засобів, свідчить про їх погіршення. Середньорічна вартість активної частини основних засобів ТОВ “Конкрет-Груп” знизилась на 75,3%, при зниженні обсягу виробленої продукції на 5,6%.

Проведення аналізу розрахунків за податками на підприємстві включає:

1) дослідження системи оподаткування на підприємстві в цілому (визначення переліку податкових платежів, що сплачує підприємство; визначення динаміки змін за кожним податком; встановлення причин зміни обсягів кожного податкового платежу);

2) оцінку відносного податкового навантаження на підприємство (розрахунок низки аналітичних показників податкового навантаження, за допомогою яких визначається загальний рівень податкового тягаря у порівнянні з попереднім звітним періодом);

3) визначення впливу заборгованості підприємства за податками на загальний рівень фінансової стійкості (визначення податкових платежів, що протягом досліджуваного періоду здійснили найбільший вплив на рівень платоспроможності; встановлення чинників, що можуть спричинити підвищення рівня податкового тягаря і, як наслідок, зниження платоспроможності підприємства);

4) розробку заходів щодо мінімізації податкового навантаження підприємства (пошук шляхів податкової оптимізації в межах чинного законодавства, зокрема, із застосуванням податкових пільг, спрощеної системи оподаткування тощо) [48, с. 208].

Джерелами інформації для проведення аналізу розрахунків підприємства за майновими податками є:

1) первинні документи з обліку розрахунків підприємства за податками:

– платіжні доручення, пов’язані з перерахуванням податкових платежів до бюджету чи їх відшкодуванням;

– бухгалтерські довідки щодо операцій з обліку розрахунків за податками

тощо;

2) облікові регістри щодо операцій, пов'язаних з нарахуванням і сплатою податків:

– журнал-ордер № 3 (Відомість 3.6 аналітичного обліку розрахунків з бюджетом);

– оборотно-сальдова відомість за синтетичним рахунком 64 «Розрахунки за податками й платежами» (в частині субрахунку 641 «Розрахунки за податками») тощо;

3) фінансова звітність:

– «форма № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» (1135 «Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом», 1500 «Відстрочені податкові зобов'язання», 1620 «Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом» [42]);

– форма № 3 «Звіт про рух грошових коштів» (рядки 3005 «Повернення податків і зборів» [43]);

4) податкова звітність (податкові декларації за кожним податком).

Рівень податкового навантаження підприємства визначається наступними показниками (табл. 2.7):

Слід зазначити, що рівень податкового навантаження, розрахований за будь-якою методикою, передбачає врахування сплати не лише безпосередньо податків, але й зборів.

Таблиця 2.7

Показники податкового навантаження підприємства

Показник	Формула	Розшифрування
Рівень податкового навантаження відносно валової виручки	РПН= СП / ВВ	РПН – рівень податкового навантаження; СП – загальна сума сплачених податків (рядок 3115 фінансової звітності); ВВ – валова виручка від реалізації (рядок 2000 фінансової звітності)
Рівень податкового навантаження відносно кількості працівників	РПН= СП / КП	РПН – рівень податкового навантаження; СП – загальна сума сплачених податків (рядок 3115 фінансової звітності); КП – загальна кількість працівників (титульна частина ф № 1 фінансової звітності)

Рівень податкового навантаження відносно вартості активів	РПН= СП / ВА	РПН – рівень податкового навантаження; СП – загальна сума сплачених податків (рядок 3115 фінансової звітності); ВА – вартість активів (рядок 1300 фінансової звітності)

Таким чином, основним призначенням аналізу розрахунків підприємства за податками є визначення рівня та управління податковим навантаженням підприємства, а також пошук легальних шляхів його мінімізації. Показник податкового навантаження розраховується як відношення суми сплачених податків до певної бази (валова виручка, кількість працівників, вартість активів).

Податкове навантаження на мікрорівні – це показник, що дозволяє кількісно порівняти результати взаємодії суб'єктів податкових відносин. Вчені Т. Добродомова та Є. Кожевніков зазначають, що «Показник податкового навантаження повинен враховувати методи формування оподатковуваних баз та податкових платежів, що залежать від застосовуваного бізнес-одиницею податкового режиму, виду діяльності, для якого даний податковий режим призначений, і податкових пільг, що застосовуються в межах обраного режиму оподаткування, а також місцерозташування бізнес-одиниці» [41, с. 45]. Різниця в податковому навантаженні між галузями і різними територіальними одиницями України варіює від 12 до 150 % доданої вартості [42].

Вітчизняний вчений-економіст О. Малишкін [43, с. 21] пропонує для розрахунку коефіцієнта сукупного податкового навантаження формулу наступного вигляду:

$$КСПН = С\ под. / С\ дох., \quad (2.1)$$

де КСПН – коефіцієнт сукупного податкового навантаження;

С под. – сума податків, зборів конкретного платника податку,

С дох. – сума доходів, обрана для розрахунку.

Наведемо вихідні дані для розрахунку загального коефіцієнта податкового навантаження ТОВ “Конкрет-Груп” у табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Вихідні дані для розрахунку загального коефіцієнта податкового навантаження ТОВ “Конкрет-Груп”

Показники	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.	2022 р.	Відхилення	
						грн.,+-	%
Єдиний податок	6175	6310	7630	9860	11550	5375	187,0
Плата за землю	43200	43200	51677	51677	51677	8477	119,6
Податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки	-	-	1850	1936	2280	2280	-
Екологічний податок	196	196	196	196	196	0	100
Єдиний соціальний внесок	18480	19800	19800	21800	22572	4092	122,1
Разом	68051	69506	81153	85469	88275	x	x

Дані з табл. 2.8 свідчать про те, що розмір єдиного податку у 2022 р. збільшився в порівнянні з 2018 р. на 87 % або на 30733 тис. грн.

Місцеві податки і збори у 2022 р. збільшились по всіх їх видах в порівнянні з 2018 р. все це пояснюється тим, що переважно всі ставки на сьогодні залежать прожиткового мінімуму або мінімальної заробітної плати, тому збільшення цих соціальних мінімумів щороку впливає на збільшення податкового навантаження підприємства. Виключенням є екологічний податок, який залежить від стаціонарних джерел забруднення – його розмір був сталий протягом досліджуваного періоду. Що свідчить про відсутність у ТОВ “Конкрет-Груп”нових джерел забруднення протягом досліджуваного періоду.

Розрахунок загального коефіцієнту податкового навантаження ТОВ “Конкрет-Груп” наведено в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Розрахунок загального коефіцієнту податкового навантаження

ТОВ “Конкрет-Груп”

№	Розрахунок	Роки	Значення загального коефіцієнта податкового навантаження
1	68051 /123500	2018	0,55
2	69506/126200	2019	0,55
3	81153/152600	2020	0,53
4	85469/197200	2021	0,43
5	88275/231000	2022	0,38

Як видно з даних табл. 2.9. значення загального коефіцієнта податкового навантаження ТОВ “Конкрет-Груп” складає 0,38 або 38 % у 2022 р., що свідчить про те, що на 1 грн. загального доходу припадає 38 коп. податків та інших платежів. У попередніх 2013-2021 роках загальний коефіцієнт податкового навантаження

Становив в середньому 50 %, що свідчить про те, що на 1 грн. загального доходу половина припадає на податкове навантаження, що є досить негативним явищем.

Економічний аналіз господарської діяльності малого підприємства – дійовий засіб виявлення внутрішньогосподарських резервів, основа розробки обґрунтованих рішень. На жаль, величина та структура економічної інформації таких суб’єктів господарювання не дозволяють точно виявити причини, що негативно можуть вплинути на його розвиток. Оцінка господарської діяльності малого підприємства за напрямами, представленими у статті, надає можливість поглибити результати комплексного аналізу внутрішнього та зовнішнього середовищ підприємства. Результати подібного аналітичного дослідження – це основа для прийняття певних управлінських рішень.

2.2. Облікова політика та організація обліку розрахунків за податком на майно

Облікова діяльність в ТОВ “Конкрет-Груп” ведеться з часу його заснування. На основі даних, сформованих в межах системи обліку, створюються усі види звітності (податкова, управлінська, фінансова та інша). Перевірка даних звітності здійснюється на основі діючої контролюючої системи, основу якої становить державна податкова служба та інші державні інстанції із відповідними повноваженнями відповідно до їх повноважень.

На підприємстві головну ініціативу щодо формування облікової служби реалізує його власник. Відповідно до цього, власник підприємства або інший уповноважений ним орган несе повну відповідальність щодо організації системи бухгалтерського обліку і належне відображення господарських та фінансових фактів та операцій у документах первинного обліку та звітності, збір, систематизацію і зберігання відповідних первинних документів, обслуговування регістрів та звітності протягом визначеного періоду, що не є меншим, ніж три календарних роки. Відповідно до зазначеного, підприємство в процесі забезпечення бухгалтерського обліку самостійно обирає структуру, методи, форми і технічні облікові процедури та засоби, які відповідають інтересам і потребам підприємства, а також чинним положенням, стандартам та іншим нормативно-правовим актам.

В ТОВ “Конкрет-Груп” розроблений і впроваджений в безпосередню роботу фінансово-облікової служби Наказ про облікову політику. Цей наказ містить методичну і організаційну складову, відповідно до чого він визначає процедури здійснення облікових операцій, а також врегульовує організаційні аспекти їх здійснення і контролю. Організаційна частина врегульовує процедури, відповідальність, перелік рахунків, форм звітності і процедуру її подачі до фіскальної служби. До цього наказу додається схема документообігу, в якій визначається перелік первинних документів, схема їх переміщення, процедури обробки документів тощо.

Облікова політика ТОВ “Конкрет-Груп” здійснюється згідно закону України «Про бухгалтерський облік» [2]. Згідно чинних положень, облікову діяльність на досліджуваному підприємстві здійснює облікова служба, до складу якої входить головний бухгалтер, бухгалтер-касир, а також декілька рядових бухгалтерів. Головний бухгалтер підпорядковується директору підприємства відповідно до визначення параметрів і умов ведення облікової політики, організації документообігу і системи звітності, коригування облікових процесів у відповідності до внутрішніх особливостей підприємства.

Основні завдання головного бухгалтера полягають у наступному:

забезпечення умов для дотримання встановлених стандартами методологічних засад бухгалтерського обліку;

забезпечення виконання процедур складання і вчасного подання у відповідні органи фінансової звітності;

активна участь в контрольних діях щодо встановлення фактів наявності чи відсутності активів підприємства і їх відповідності обліковим даним.

Для ведення бухгалтерського обліку ТОВ “Конкрет-Груп” використовує систему автоматизованого обліку на основі групи програм BAS Бухгалтерія. Дана комп’ютерна система інтегрована з регістрами обліку, відповідає внутрішнім порядкам облікової політики підприємства, охоплює способи реєстрації та узагальнення інформації у відповідності до чинного правового поля у відповідності до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність». Технологічні особливості господарських та фінансово-економічних процесів належним чином враховані і відображені в системі автоматизованого обліку. В межах системи відображені складові управлінського контролю за обліковими процесами, враховано організаційні взаємодії, посадові права і обов’язки працівників щодо затвердження первинних документів і їх переміщення.

Первинний облік становить основу бухгалтерської системи. Від його налаштування залежить ефективність виконання усіх подальших дій. На їх основі здійснюються бухгалтерські записи як в паперових, так і в електронних

регістрах.

Інформаційне забезпечення обліку розрахунків з бюджетом за податком на майно уявляє собою сукупність вхідних даних, призначених для обробки та формування вихідних даних. Від якості його організації залежить правильність розрахунків з бюджетом за податком на майно, що убезпечить суб'єкт господарювання від застосування фінансових санкцій органами Державної податкової служби України.

Вхідними даними щодо правильності визначення бази оподаткування та відображення в обліку податку на майно слугують первинні документи, правоустановчі документи, розпорядчі, нормативні та погоджувальні документи державних органів та органів місцевого самоврядування, дозвільні документи тощо. Складовою частиною вихідних даних можна вважати податкову звітність, яка відображає суму узгодженого платником податків податкового зобов'язання за певним податком.

У таблиці 2.10. наведено склад інформаційного забезпечення обліку розрахунків з бюджетом за податком на майно.

Складові системи інформаційного забезпечення, крім наведених у таблиці 2.10, також повинні включати підсистему подання та створення облікових даних, уніфікації документів, інформаційної взаємодії, організації потоків облікової інформації та інформаційної послідовність виконання завдань обліку.

Таблиця 2.10.

Інформаційне забезпечення обліку розрахунків з бюджетом за податком на майно в ТОВ “Конкрет-Груп”

Податок	Первинні документи, регістри аналітичного та синтетичного обліку, інші дані	Звітність
Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	Витяг з реєстру Бюро технічної інвентаризації (до 2013 року); Витяг з державного реєстру речових прав на нерухоме майно (з 2013 року); інвентарний опис; дані обліку за субрахунком 103 «Будинки та споруди»; технічні паспорти на об’єкти нерухомого майна; договори купівлі/продажу; первинні документи; Рішення ТПП про форс-мажорні обставини; документи, що підтверджують руйнування об’єкту нерухомості; Рішення виконавчого комітету районної, міської, районної в місті Ради народних депутатів про визнання житлового будинку таким, що не відповідає санітарним і технічним вимогам та є непридатним для проживання, про подальше використання житлового будинку (приміщення) або про його знесення; Рішення сільської, селищної, міської ради або ради об’єднаних територіальних громад про встановлення ставки податку; документи про наявність пільг; дані про розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року; дані обліку за рахунком 64 «Розрахунки за податками й платежами» (субрахунок «Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки») тощо	Податкова декларація на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та додатки до неї 1-2
Транспортний податок	Технічні паспорти транспортних засобів; договори купівлі-продажу; акти приймання-передачі транспортних засобів; документи, що підтверджують право власності на транспортний засіб; дані про розмір мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового (звітного) року; дані обліку за рахунком 64 «Розрахунки за податками й платежами» (субрахунок «Транспортний податок»)	Податкова декларація з транспортного податку
Плата за землю	Витяг з державного земельного кадастру; Витяг з державного реєстру прав на нерухоме майно про реєстрацію права власності; дані обліку за субрахунком 101 «Земельні ділянки»; документи, що підтверджують право власності (Державний акт постійного користування); Рішення рад відповідного органу місцевого самоврядування щодо нормативної грошової оцінки земельних ділянок і ставок податку та орендної плати за землю; Витяг про нормативну грошову оцінку; документи про наявність пільг; дані про індексацію нормативної грошової оцінки; дані обліку за рахунком 64 «Розрахунки за податками й платежами» (субрахунок «Земельний податок», субрахунок «Орендна плата за землю»)	Податкова декларація з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності)

Бухгалтерський облік податку на майно ведеться на синтетичному рахунку 64 «Розрахунки за податками й платежами» (субрахунок 641 «Розрахунки за податками»). Слід зазначити, що на підприємстві для обліку кожного податкового платежу (у т.ч. податку на майно) передбачено, як правило, окремі аналітичні рахунки (субрахунки другого порядку). Так, у програмному забезпеченні «1С: Бухгалтерія 8 для України» для обліку податку на майно призначено субрахунок другого порядку 641/5 «Розрахунки за іншими податками» (на цьому рахунку обліковуються також будь-які інші податкові платежі, не наведені в аналітичних рахунках 641/1- 641/4; 641/6).

Слід зазначити, що відповідно до п. 18 НП(С)БО 16 «Витрати», витрати, пов'язані з податком на майно (так само як і іншими податками, що не включаються до виробничої собівартості), є адміністративними витратами, та обліковуються на синтетичному рахунку 92 «Адміністративні витрати» (підприємство обліковує витрати на рахунках 9 класу) або 84 «Інші операційні витрати» (підприємство обліковує витрати на рахунках 8 класу) [11, п. 18].

Типові кореспонденції рахунків з обліку податку на майно наведено у табл. 2.11.

Таблиця 2.11.

Кореспонденції рахунків з обліку податку на майно за 1 квартал 2022 р. В ТОВ "Конкрет-Груп"

Зміст господарської операції	Дт	Кт	Сума, грн.
Нараховано податок на майно	84/92	641	98000
Списано витрати, пов'язані з податком на майно, на фінансові результати	791	84/92	98000
Перераховано податок на майно до місцевого бюджету	641	311	98000

Облік податку на майно підприємстві здійснюється наступними первинними документами: бухгалтерська довідка (нарахування податку на майно, а також списання витрат від цього податку на фінансові результати) та платіжне доручення (перерахування податку на майно до бюджету).

У фінансовій звітності не надається інформація щодо нарахування й сплати безпосередньо податку на майно. Проте, в деяких її формах відображається

інформація, опосередковано пов’язана з податком на майно, а саме:

1) у формі № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» – рядок 1620 «Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом» (відображається загальна сума поточних зобов’язань підприємства перед бюджетами всіх рівнів, до складу яких може входити також податок на майно);

2) у формі № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» – рядки 2130

«Адміністративні витрати» (відображається загальна сума адміністративних витрат підприємства за звітний період, у т.ч. витрати з податку на майно) та 2520 «Інші операційні витрати» (відображається загальна сума всіх операційних витрат, що не входять до складу жодної з 4 основних груп витрат за елементами, у т.ч. сума податку на майно).

Документи податкової звітності з податку на майно відповідають платежами з цього податку згідно ст.

265 ПКУ, а саме:

1) Податкова декларація з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки;

2) Податкова декларація з транспортного податку;

3) Податкова декларація з плати за землю.

РОЗДІЛ ІІІ. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ ЩОДО РОЗРАХУНКІВ ПІДПРИЄМСТВА ЗА ПОДАТКОМ НА МАЙНО

Розрахунки за податковими платежами завжди перебували у центрі уваги науковців та практиків. Це пов’язано з тим, що у сучасних умовах спостерігаються перманентні зміни податкового законодавства, достатньо високий податковий тиск, збільшується кількість порушень у сфері сплати податкових платежів тощо.

Розрахунки за податковими платежами «ґрунтуються безпосередньо на даних фінансового обліку» [Савченко, с. 215]. Це обумовлює необхідність забезпечення відповідності облікової політики підприємства як вимогам облікових стандартів і Податкового кодексу, так і потребам формування податкової звітності. Суттєва роль під час вирішення цього завдання належить інформаційному забезпеченню, формування якого для різних груп користувачів відбувається під впливом облікової політики, яка є середовищем інтеграції різних видів обліку.

Розрахунки за податовими платежами безпосередньо пов’язані з формуванням облікової політики. Розроблення й затвердження облікової політики є відповідальним і суттєвим елементом організації обліку на підприємстві. Проте у ТОВ “Конкрет-Груп” не приділяє необхідної уваги питанням її формування. Так, аналіз змісту Наказу з облікової політики дає підстави стверджувати, що Наказ з облікової політики має формальний характер. При цьому питання організації обліку розрахунків за податковими платежами взагалі не були прописані.

Облікова політика щодо оподаткування регулюється базовими положеннями відповідних законів та передбачає вибір альтернативних варіантів.

Механізм формування облікової політики для досягнення цілей оподаткування передбачає вирішення питань «організаційного та методичного характеру щодо визначення елементів обліку податкових розрахунків,

затвердження документів, які використовуються для обліку податків, розроблення механізму нарахування податкових зобов'язань до бюджету за видами податків, визначення методики ведення аналітичного обліку за податками та зборами» [бойчук, с. 113]. Розроблення та впровадження облікової політики на підприємстві доцільно здійснювати у декілька етапів. Ми пропонуємо сформувати облікову політику, яка виокремлює три етапи (рис. 3.1).

Формування облікової політики щодо розрахунків за податковими платежами доцільно розпочинати з постановки мети та завдань облікової політики. Проте спочатку доцільно дослідити організаційно-економічні особливості діяльності підприємства. Слід зазначити, що під час розроблення облікової політики враховуються інтереси різних груп користувачів. Отже, на формування облікової політики впливають внутрішні (вид діяльності; правовий і організаційний статус (форма власності); організаційна структура; поточні та перспективні плани розвитку; кадрове та матеріально-технічне забезпечення бухгалтерської служби) і зовнішні (система оподаткування; підпорядкованість (ступінь свободи дій); система інформаційного забезпечення підприємства) фактори.

Головним завданням облікової політики є розроблення оптимальних для конкретного підприємства прийомів та методів обліку. При цьому слід керуватися як Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» і П(С)БО, так і нормами Податкового кодексу України та іншими нормативними актами. Під час розроблення Робочого плану рахунків доцільно передбачити рахунки (і відповідну аналітику) для накопичення інформації щодо формування податкової звітності.

На заключному етапі формування облікової полі- тики підприємства відбувається оформлення й затвердження всіх розділів Наказу про облікову політику, у тому числі розділу «Організація обліку розрахунків з бюджетом за податковими платежами».

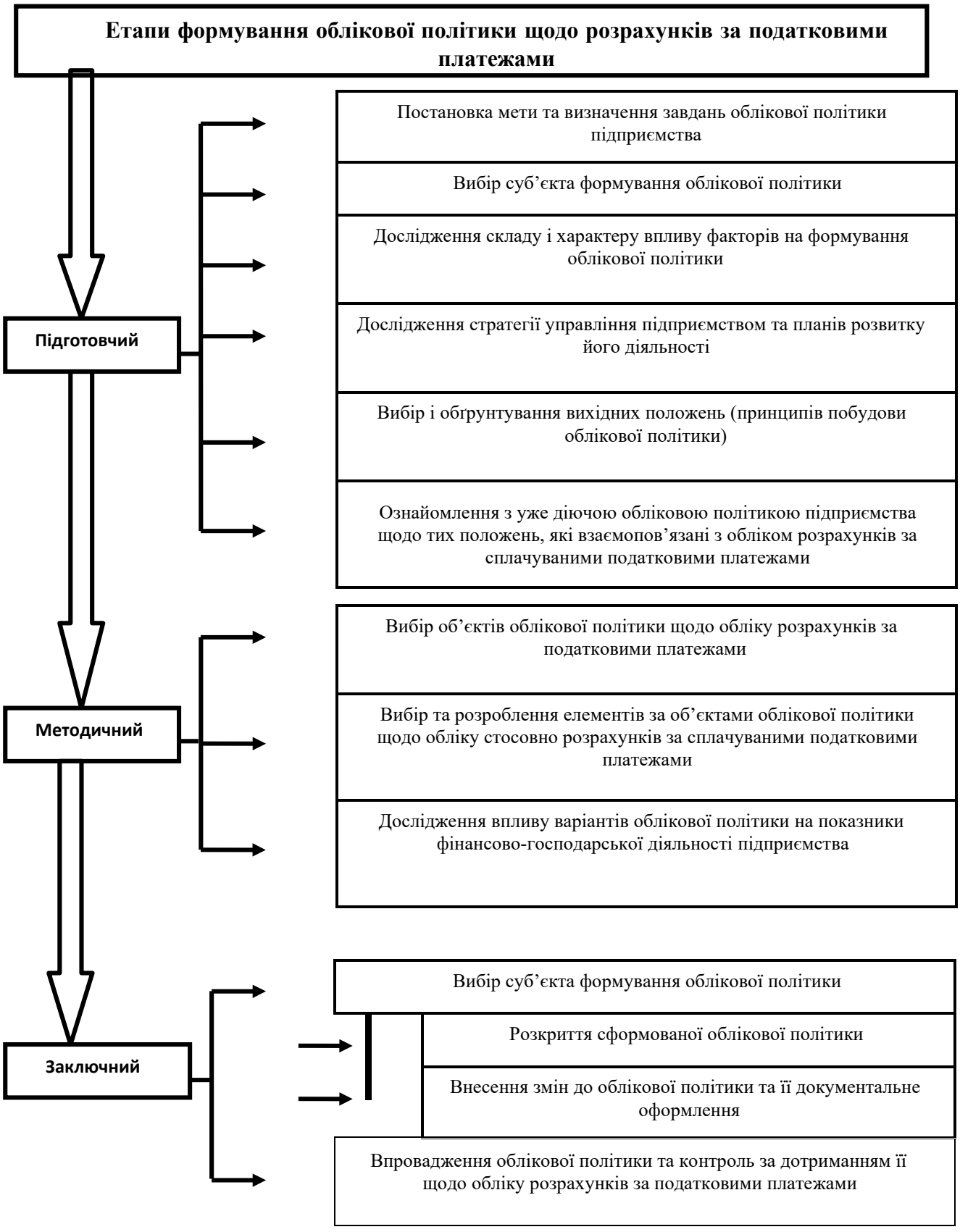

Рис. 3.1. Етапи формування облікової політики щодо розрахунків з бюджетом за податковими платежами в ТОВ «Конкрет-груп»

Найбільш оптимальною, на нашу думку, є структура розділу Наказу про облікову політику «Організація обліку розрахунків з бюджетом за податковими платежами», (рис. 3.2).

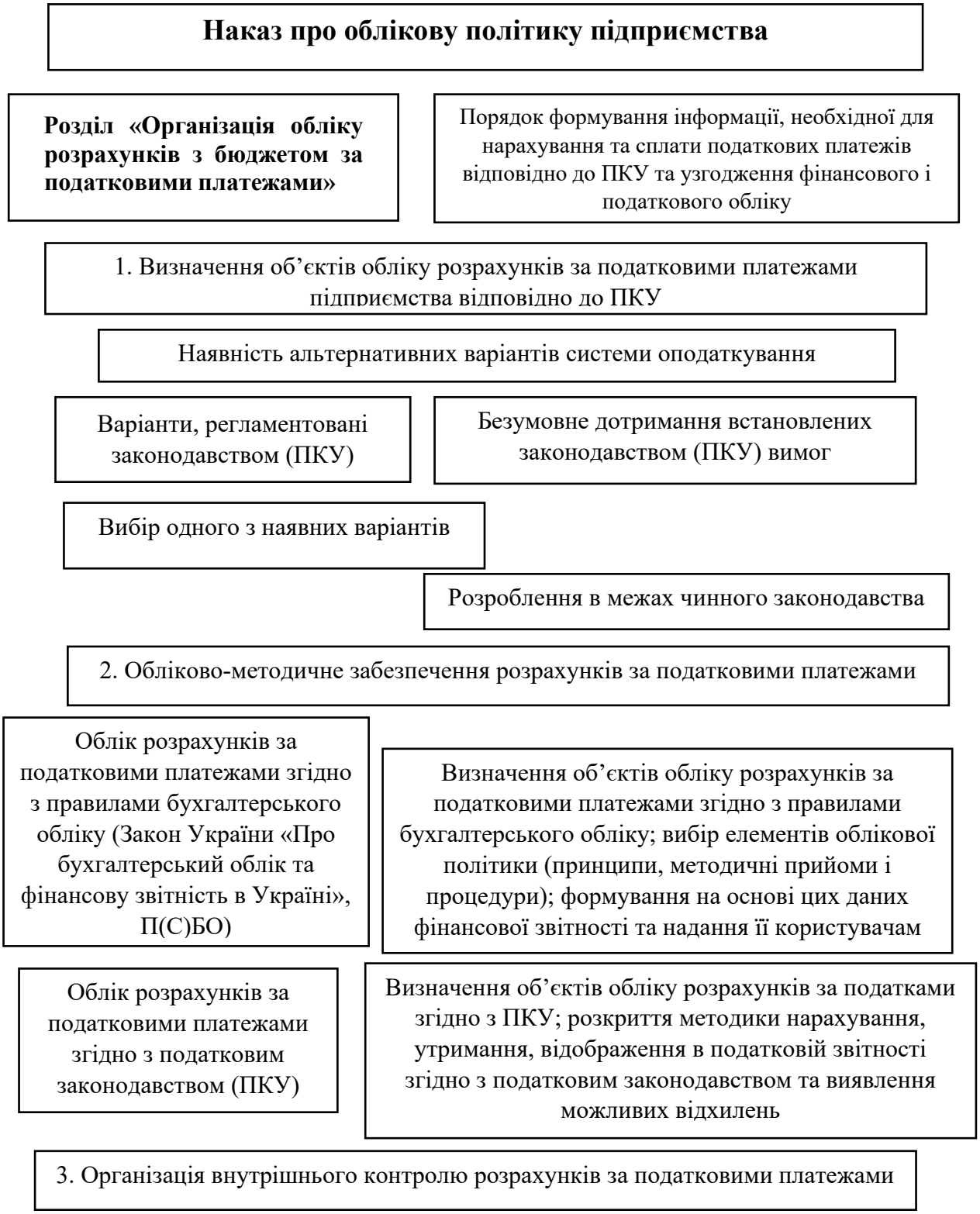

Рис. 3.2. Структура розділу Наказу про облікову політику підприємства «Організація обліку розрахунків з бюджетом за податковими платежами»

Ефективна та раціональна організація обліку розрахунків за податковими платежами передбачає вибір оптимальної системи оподаткування, методичних прийомів, способів і процедур організації та ведення обліку розрахунків за податковими платежами, тому на підприємстві доцільно сформувати окремий розділ до Наказу про облікову політику «Організація обліку розрахунків з бюджетом за податковими платежами».

Під час формування Наказу про облікову політику в рамках розділу «Організація обліку розрахунків з бюджетом за податковими платежами» доцільно застосовувати організаційні та методичні підходи до бухгалтерського та податкового законодавства. Схематично етапи облікового процесу в ТОВ «Конкрет-груп» розрахунків за податками подані на рис. 3.3.

Під час формування облікової політки підприємства щодо обліку розрахунків за податковими платежами необхідно розкрити методику обліку розрахунків за тим чи іншим податком залежно від характеру та специфіки діяльності підприємства, його галузевих особливостей, які визначені відповідно до положень Податкового кодексу України [ПКУ].

У розділі «Організація обліку розрахунків з бюджетом за податковими платежами» Наказу про облікову політику доцільно прописати таке:

– перелік нормативних документів загальнодержавного, галузевого та відомчого рівнів, що регламентують порядок нарахування та сплати податків до бюджету;

– алгоритм визначення нарахування зобов’язань перед бюджетом окремо за кожним податком відповідно до чинного законодавства.

Під час розроблення додатків до розділу «Організація обліку розрахунків з бюджетом за податковими платежами» Наказу про облікову політику доцільно зазначити витяги з нормативних документів, якими керується підприємство під час ведення обліку розрахунків за податками згідно з бухгалтерським та податковим законодавством. Крім того, доцільно розробити та затвердити форми документів (зокрема, первинних), які передбачені для відображення і накопичення інформації у розрізі податків і платежів.

Рис. 3.3 Етапи організації облікового процесу розрахунків з бюджетом за податками на майно в ТОВ «Конкрет-груп»

Під час розроблення облікової політики на підприємствах сьогодні не приділяється належна увага питанням організації обліку щодо розрахунків з бюджетом за податковими платежами. Це негативно впливає на стан податкових розрахунків. Задля їх оптимізації доцільно розробляти і затверджувати розділ «Організація обліку розрахунків з бюджетом за податковими платежами» Наказу про облікову політику з відповідними додатками. Рекомендації щодо удосконалення наказу про обліку ТОВ «Конкрет-груп» наведено в табл. 3.1

Таблиця 3.1

Витяг з Наказу про облікову політику ТОВ «Конкрет-груп», удосконаленого з точки зору оптимізації розрахунків із бюджетом

№ п/п	Пункт розділу Наказу	Характеристика
Розділ удосконаленого Наказу про облікову політику з пропонованою назвою «Організація обліку розрахунків з бюджетом за податковими платежами» ТОВ «Конкрет-груп»		
1	Вибір системи оподаткування ТОВ «Конкрет-груп»	Обрано загальну
2	Вибір можливості реєстрації платником ПДВ	Зареєстровано з ..... ____року
3	Вибір форми обліку	Обрано автоматизовану систему, ПЗ: BAS Бухгалтерія
4	Документальне забезпечення формування доходів	Документи сформовані в ПЗ: BAS Бухгалтерія у вигляді рахунків-фактур, видаткових накладних, ТТН, актів приймання виконаних робіт тощо.
5	Документальне забезпечення формування витрат	Документи, сформовані в ПЗ: BAS Бухгалтерія у вигляді рахунків-фактур, видаткових накладних, ТТН, актів приймання наданих послуг або виконаних робіт тощо.
6	Документальне забезпечення формування податкового зобов'язання з ПДВ	Документи, сформовані в ПЗ: BAS Бухгалтерія у вигляді банківської виписки, видаткових накладних, актів здачі-приймання робіт, або надання послуг чи виконаних робіт тощо.
7	Документальне забезпечення формування податкового кредиту з ПДВ	Документи, сформовані в ПЗ: BAS Бухгалтерія у вигляді банківської виписки, актів здачі-приймання робіт або надання послуг чи виконаних робіт тощо, прибуткових накладних та інших.
8	Розроблений графік документообігу	Розроблено і представлено у вигляді додатку до Наказу
9	Розроблений Бухгалтерський податковий календар	Розроблено і представлено у вигляді додатку до Наказу

Важливим напрямом оптимізації облікових процесів, пов'язаних із розрахунками з бюджетом є використання digital-технологій заснованих на технології блокчейна. «Блокчейн – це розподілена база даних, яка складається з окремих блоків, з'єднаних у вигляді безперервного ланцюжка, в якій зберігаються всі транзакції які коли-небудь відбувались» [6]. Особливістю даної технології є те, що кожен інформаційний блок має

обов’язкову тимчасову мітку із посиланням на попередній блок. Таким чином уся інформація фіксується і тісно пов’язується між собою не дозволяючи змінювати її без залишення відповідного цифрового сліду.

Використання технології блокчейн в обліку розрахунків із бюджетом в діяльності ТОВ «Конкрет-груп», направлена на перспективу. Вона може реалізуватися у два способи. Перший – передбачає прийняття відповідних рішень на державному рівні, коли вся система фіскальної політики держави буде функціонувати на засадах блокчейн-технологій. Другий підхід – це впровадження таких технологій на рівні підприємства задля захисту інформації і посилення контролю з її використанням. Другий варіант є значно дорожчим і складнішим, однак якщо держава не проявлятиме достатнього рівня зацікавленості у впровадженні передових систем захисту і циркулювання інформації, підприємствам потрібно буде самостійно переходити на нові схеми роботи, щоб втримати свої конкурентні переваги на ринку.

Для оцінки податкового навантаження підприємства пропонуємо визначити аналітичні показники відповідно до категорії користувачів, їх потреб та доступу до аналітичної інформації про діяльність підприємства (на прикладі підприємства, що сплачує податки та формує фінансову звітність на загальних засадах (рисунок 2). Вважаємо, що оцінку рівня податкового навантаження підприємства можуть ініціювати та реалізовувати зовнішні користувачі (потенційні інвестори, конкуренти) та внутрішні користувачі (менеджери, власники).

Обліково-аналітичне забезпечення оцінки податкового навантаження підприємства для потреб зовнішніх користувачів наведено у таблиці 3.2. та базується на виключно формах 2 та 3 фінансової звітності.

Набір показників для внутрішніх користувачів (менеджерів, власників) повинен бути роз роблений на рівні підприємства та адаптований до податкових зобов’язань підприємства.

Наприклад, показники податкового навантаження доцільно розраховувати

за всіма податками, які фактично сплачує підприємство. Переважна більшість показників податкового навантаження наведена на рисунку 2, проте додатково за потреби доцільно здійснювати розрахунок податкового навантаження за акцизним податком ($t_{акциз}$); податком на неру- хоме майно, відмінне від земельної ділянки ($t_{нерух.\ майно}$); платою за землю ($t_{земл}$) тощо

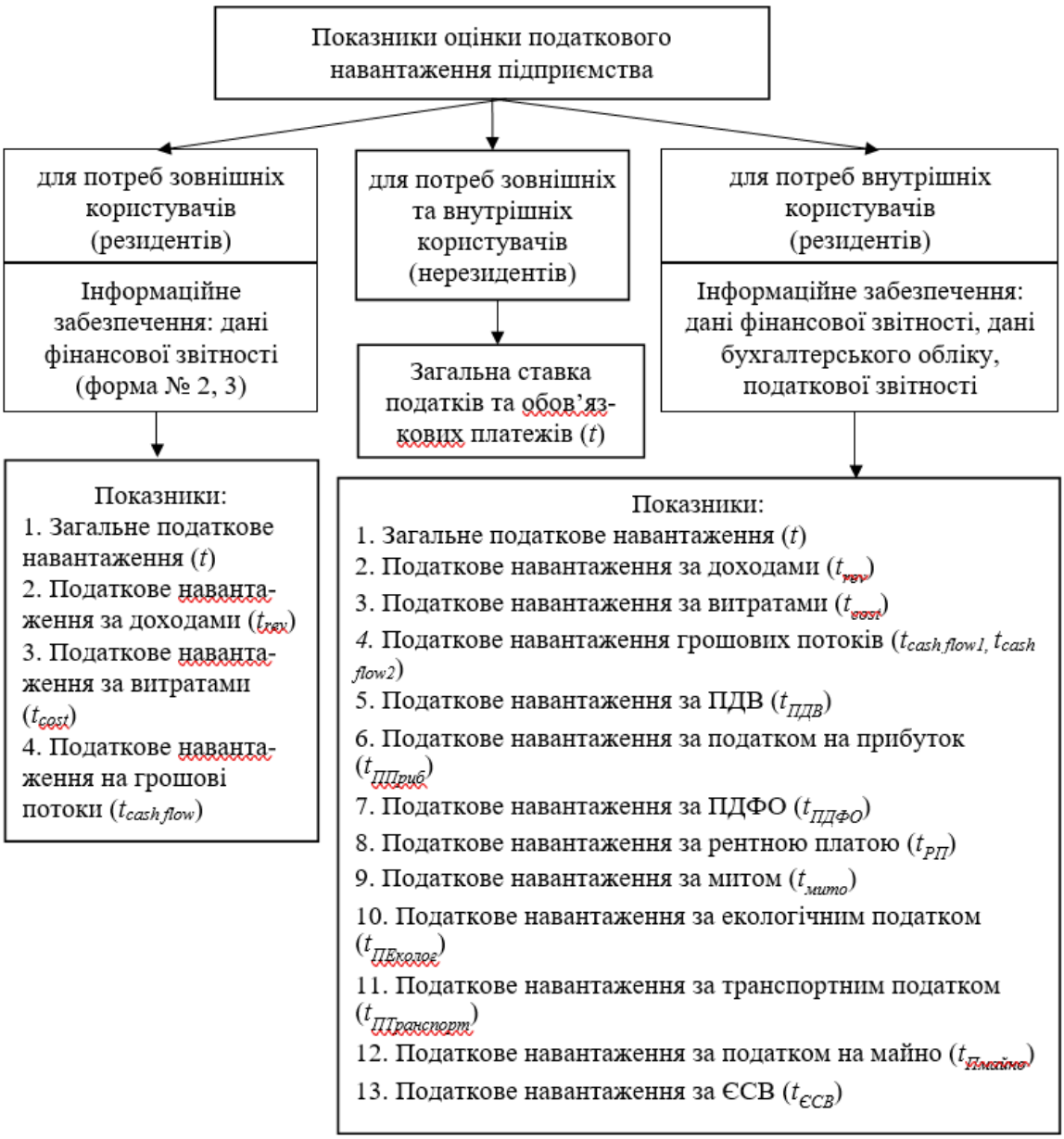

Рис. 3.4. Показники оцінки податкового навантаження підприємства

Таблиця 3.2.

Обліково-аналітичне забезпечення оцінки податкового навантаження

ТОВ «Конкрет-груп»

№ п/п	Показник	Формула	Формула за даними бухгалтерського обліку
1.	Загальне податкове навантаження (*t*)	*податки та збори сплачені* / *комерційний прибуток*	(*оборот за Дт* 641,642,651 (у частині ЄСВ) *з Кт* 311,315) / (*обороти за Дт* 701,702 *і* 703 *з Кт* 791 – *оборот за Кт* 704 *з Дт* 791 – *обороти за Дт* 23, 24, 91, 92, 93, 94[1] з Кт 13, 20, 21, 22, 28, 66, 471[2], 477[3] – *обороти за Кт* 92,93,94 *з Дт* 791 + *обороти за Дт* 72, 73 з Кт 792 – *обороти за Кт* 95 *з Дт* 792)
2.	Податкове навантаження за доходами (t_{rev})	*податки та збори сплачені доходи підприємства*	*оборот за Дт*641,642,651□участиніЄСВ□ *зКт*311,315 *обороти за Дт*701,702 *і* 703,71 *зКт*791 □ □ *оборот за Кт*704 *з Дт*791 □ *обороти за Дт*72,73 *зКт*792 □ *обороти за Дт*74 *зКт*793
3.	Податкове навантаження за витратами (t_{cost})	*податки та збори сплачені* / *витрати підприємства*	*оборотза Дт*641,642,651□участиніЄСВ□ *зКт*311,315 / *обороти за Кт*901,902,903,92,9394,*з Дт*791 + *обороти за Кт*95,96 *з Дт*792 □ □ *обороти за Кт*97 *з Дт* 793
4.	Податкове навантаження грошових потоків ($t_{cash\ flow}$)	*податки та збори сплачені вихідні грошові потоки*	*оборотза Дт*641,642,651□у частиніЄСВ□ *з Кт* 311,315 / оборот за Дтрах.31
		податки та збори сплачені вхідні грошові потоки	*оборотза Дт*641,642,651□у частиніЄСВ□ *з Кт* 311,315 / оборот за Дтрах.31
11.	Податкове навантаження за транспортним податком ($t_{ПТранспорт.}$)	*транспортний податок сплачений доходи підприємства*	*оборот за Дт*641 / *Транспортний податок зКт*311 *обороти за Дт*701,702 *і* 703,71 *з Кт*791 – – *оборот за Кт*704 *з Дт*791 + *обороти за Дт*72,73 *зКт*792 + *обороти за Дт*74 *з Кт*793
12.	Податкове навантаження за податком на майно ($t_{Пмайно}$)	*податок на майно сплачений доходи підприємства*	*оборот за Дт*641 / *Податок на майноз Кт*311 *обороти за Дт*701,702 *і* 703,71 *з Кт*791 □ □ *оборот за Кт*704 *з Дт*791 □ *обороти за Дт*72,73 *зКт*792 □ *обороти за Дт*74 *з Кт*793

Наприклад, показники податкового наванта- ження доцільно розраховувати за всіма подат- ками, які фактично сплачує підприємство. Переважна більшість показників податкового навантаження наведена на рисунку 2, проте додатково за потреби доцільно здійснювати розрахунок податкового навантаження за акцизним податком ($t_{акциз}$); податком на неру- хоме майно, відмінне від земельної ділянки ($t_{нерух.\ майно}$); платою за землю ($t_{земл}$) тощо.

. Оцінку податкового навантаження підприємств слід вважати невід'ємною складовою фінансового та інвестиційного аналізу, що актуалізує методичне забезпечення оцінки податкового навантаження підприємств у частині обґрунтування сукупності аналітичних показників та обліково-інформаційного забезпечення розрахунку аналітичних показників.

ВИСНОВКИ

На основі опрацювання теоретичного і практичного матеріалу щодо організації обліку, контролю та аналізу розрахунків із бюджетом, нами сформовано наступні висновки:

1. розрахунки із бюджетом становлять важливу складову системи бухгалтерського обліку, яка має суспільне значення, оскільки дозволяє забезпечувати державний апарат необхідними ресурсами для функціонування нашої держави. Головними елементами в розрахунках підприємства із бюджетом є податки і платежі. В залежності від різних факторів ці податки поділяються на прямі і непрямі, платежі у вигляді внесків та інші.

2. Поряд із обліком розрахунків із бюджетом важливою складовою системи управління розрахунками є використання інструментів контролю, який дозволяє відстежувати виконання програм і планів діяльності, налаштовувати чітке виконання процедур і дій щодо здійснення обліку і формування звітності за платежами. Важливою особливістю такого контролю є його інтеграція всистему обліку та управління. Це дозволяє його вплинути на процеси виконання завдань о їх завершення, що суттєво зменшує можливість допущення помилок чи порушень із розрахунками з бюджетом.

3. Важливими складовими системи обліку, контролю та аналізу розрахунків із бюджетом є їх узгодження із чинними нормативно-правовими положеннями. Ці положення регламентують на тільки дії прямо пов’язані із розрахунками з бюджетом, але й процеси, які допомагають їх забезпечувати і проявляються в таких аспектах як: безготівкові розрахунки, коректне відображення операцій на рахунках і в облікових регістрах, подання звітності і т.д. Важливим елементом контролю розрахунків із бюджетом є фіксування його ключових положень в Наказі про облікову політику.

4. Компанія “Конкрет-Груп” працює з 2014 року. За час роботи

виробляє і доставляє продукцію на будівельні об’єкти в місті Умань та в радіусі 100 км від міста. Замовниками продукції є великі компанії, які будують фабрики, заводи, елеватори, ангари, багатоповерхові будівлі, склади та ін. Дані аналізу дозволяють зробити висновок, що в 2022 році чистий дохід від реалізації продукції значно знизився у порівнянні з попередніми 2018-2020 роками і склав 13863,0 тис грн. Облікова діяльність на підприємстві організована відповідно до чинного законодавства і Наказу про облікову політику. Вона чітко регламентує процедури обліку і контролю розрахунків із бюджетом, визначає відповідальних осіб, містить схему документообігу і заходів із управління кризовими процесами при виникненні помилок, несвоєчасної сплати податків тощо.

5. Основними елементами системи розрахунків із бюджетом є первинні документи і вся система первинного документообігу. Вона дозволяє фіксувати усі господарські події, які відбуваються на підприємстві. Це створює основу для ефективного бухгалтерського обліку, і дозволяє відстежувати усі процеси. На основі первинних документів формуються фінансові і податкові звіти, в межах яких визначаються параметри розрахунків із бюджетом в якості податкового кредиту чи виконання податкового зобов’язання. Головними видами розрахунків із бюджетом для досліджуваного підприємства є податки, зокрема єдиний податок, податок на додану вартість і нарахування, пов’язані із виплатою заробітної плати.

6. Організація обліку розрахунків із бюджетом потребує додаткових інструментів для забезпечення її ефективності і реалізації аналітичних можливостей щодо її удосконалення. Відповідно до цього, система контрою розрахунків дозволяє відстежувати операції із нарахування податків, звітування про них чи відповідної сплати. Вона також сприяє кращій організації цих процесів, зважаючи на побоювання щодо штрафів і санкцій за неправильне чи несвоєчасне виконання необхідних процедур. Аналіз розрахунків із бюджетом виступає джерелом пошуку резервів для покращення його стану. При цьому береться до уваги рівень податкового

навантаження, наявність порушень щодо розрахунків чи проблем із оплатою На основі узагальнення отриманої інформації розробляються відповідні рекомендації, впровадження якихдозволяє підприємствам досягати вищого рівня ефективності у розрахунках із бюджетом.

6. Зважаючи на те, що розрахунки із бюджетом виступають елементами, які зменшують фінансову винагороду підприємства за успішну господарську діяльність, облікові та аналітичні інструменти в контексті дослідження спрямовуються на пошук можливостей оптимізації розрахунків чи системи їх обліку. Головні резерви в межах таких процесів містяться в узгодженні процесів оподаткування операцій, пов'язаних із передоплатою чи післяплатою платежів та зобов'язань по розрахунках із бюджетом. Встановлено, що такі види розрахунків і їх відображення на бухгалтерських рахунках не зовсім відповідають економічній сутності понять кредит і зобов'язання, що передбачаєможливість їх перейменування.

7. Наголошено на тому, що Наказ про облікову політику встановлює ключові принципи здійснення на підприємстві на тільки операцій із загальним обліком, але й операцій із розрахунками з бюджетом. Для його раціонального використання необхідно досягнути високого рівня регламентації усіх положень та інструкцій з оподаткування. Для цього необхідно прописати в наказі норми і методи обліку, послідовність здійснення операцій і т.д. однією із пропозицій за результатами роботи є також використання єдиного бухгалтерського рахунку для ведення обліку розрахунків із бюджетом. Це дозволить спростити облік і документообіг, а також підвищить можливості аналітичного супроводу зазначених процесів.

8. Важливі напрями щодо контролю і аналізу розрахунків із бюджетом містять значні резерви щодо досягнення нижчого рівня податкового навантаження, підвищення рівня податкової дисципліни і коректності здійснення податкових нарахувань. Для забезпечення вищого рівня оптимізації таких розрахунків в роботі запропоновано здійснювати більш повне і чітке регламентування внутрішнього контролю за розрахунками.

Використання аналітичних можливостей щодо оптимізації розрахунків із бюджетом володіє значним потенціалом з точки зору пошуку можливостей зниження податкового навантаження і кращого використання наявних пільгових умов щодо оподаткування. Окрім цього такі інструменти сприяють виявленню проблемних аспектів звітування та обліку за розрахунками і їх усуненню з допомогою методів сучасного управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барабаш Н.С., Никонович М.О. Податковий аналіз: зміст та особливості розвитку. Культура народів Причорномор'я. 2013. № 256. С. 119–123.

2. Безверхий К. Аналіз податків, єдиного соціального внеску та інших платежів в контексті розрахунку подат- кового навантаження підприємства авіабудівної галузі. Бухгалтерський облік і аудит. 2015. № 11. С. 37–43.

3. Бурова Т. Організація обліку і аудиту основних податкових платежів в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2014. № 13. С. 18–21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2014_13_6 (дата звернення: 21.08.2021).

4. Бюджет – Відкрите місто – Офіційний сайт міста Одеса. URL: https://omr.gov.ua/ua/open-city/budget/ (дата звернення: 16.01.2022).

5. Бюджетний моніторинг. Аналіз виконання бюджету за 2019 рік / Зубенко В.В., Самчинська І.В., Рудик А.Ю. та ін. ; ІБСЕД, Проект "Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-ІІ) впровадження", USAID. Київ, 2019. С. 92.

6. Власюк О. Пріоритети реформування та напрями перспективного розвитку між- бюджетних відносин в умовах бюджетної децентралізації в Україні. Київ : НІСД, 2015. URL : http:// www.niss.gov.ua/content/articles/files/mizhbudzhetni_vidnosunu. (дата звернення 29.09.2023).

7. Волошенюк І. Організація бухгалтерського обліку податкових розрахунків і платежів : автореф. дис. канд. екон. нау : спец. 08.00.09. Харків, 2017. 24 с.

8. Габрись О.О., Шолкова Т. А. Переваги та недоліки майнового оподаткування в Україні. Національний юридичний журнал: теорія і практика. 2018. С. 70–73.

9. Гостєва О.Ю. Податок на нерухоме майно: наукові тенденції та новації. Економіка та право. 2016. № 1 (43). С. 79-83.

10. Гринчук Ю.С., Гринчук Ю.В. Податковий менеджмент в системі управління підприємством. URL: http://magazine.faaf.org.ua/podatkoviy-menedzhment-v-sistemiupravlinnya-pidpriemstvom.html (дата звернення 25.04.2023).

11. Гусєв А.О. Єдиний податок в Україні: економічна сутність та особливості обліку. Ефективна економіка: електрон. наук. фах. видан. 2021. № 10. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2021/203.pdf (дата звернення: 16.01.2023).

12. Драчук В. Розрахункові операції за податковими платежами як об'єкт обліку та аудиту. Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. 2016. Т. 21. Вип. 3. С. 185–188. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2016_21_3_43 (дата звернення: 21.08.2023).

13. Дрозд І. та ін. Оподаткування юридичних осіб та аудит у сфері оподаткування : навчальний посібник / за ред. Н. Шалімової. Київ : СОВА, 2017. 523 с.

14. Кисель А.С. Особливості оподаткування нерухомого майна, відмінного від земельної ділянки. Правова держава. 2018. № 31. С. 154-162.

15. Кононенко Л. Організація обліку і аудиту розрахунків за податками та платежами в умовах використання сучасного інформаційного забезпечення. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2020. Вип. 1–2. С. 202–210. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2020_1-2_19 (дата звернення: 21.08.2023).

16. Кононенко Л., Новіков М. Організація обліку розрахунків з бюджетом за податками: проблеми та перспективи. Роз- виток обліку, аудиту та оподаткування в умовах інноваційної трансформації соціально-економічних систем : матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції, 25 листопада 2020 р. Кропивницький : Ексклюзив-Систем, 2020. С. 162–164. URL: http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/10369/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D 0%B8%D0%BA%2025.11.2020%20.pdf#page=162 (дата звернення: 21.08.2023).

17. Коцупатрий М. Удосконалення та підвищення ефективності аудиту податкової звітності в аграрних підприємствах. Еконо- мічний вісник університету. 2019. Вип. 41. С. 15–21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2019_41_4 (дата звернення: 21.08.2023).

18. Крупей Н. Деякі аспекти формування облікової політики для цілей оподаткування. Економічні науки. Серія: Економіка та менеджмент. 2012. Вип. 9 (2). С. 231–240. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnem_2012_9(2) 35 (дата звернення: 22.08.2023).

19. Кушніренко О. Аспекти облікової політики та внутрішнього контролю розрахунків за податками на сільськогосподар- ських підприємствах. Економічні науки. Серія: Облік і фінанси. 2014. Вип. 11 (2). С. 174–182. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ ecnof_2014_11(2) 26 (дата звернення: 21.08.2023).

20. Кушніренко О. Розрахунки за податками сільськогосподарських підприємств як об’єкт обліку і контролю. Облік і фінанси. 2017. № 2. С. 27–35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ Oif_apk_2017 (дата звернення: 30.08.2023).

21. Малініна Н.М. Особливості побудови системи майнового оподаткування в Україні. Інноваційна економіка. 2013. № 2. С. 309–313.

22. Мартинюк І.В. Діючий стан та тенденції майнового оподаткування в Україні. Ефективна економіка: електрон. наук. фах. видан. 2018. № 5. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2018/66.pdf (дата звернення: 16.01.2023).

23. Міністерство фінансів України. Попередні бюджети. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/previous-years- budgets (дата звернення: 16.01.2023).

24. Музика-Стефанчук О. А. Належне управління у сфері оподаткування у контексті ст. 349 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС.*Eurasian AcademicResearch Journal*. 2018. №5. С.8-13.

25. Музиченко К.М. Податок на нерухоме майно та посилення його ролі у формуванні доходів місцевих бюджетів України. Молодий вчений. Економічні науки. 2018. № 11 (63). С. 1180-1184.

26. Нестеренко А.С. Майновий податок – податок на нерухомість як основа функціонування місцевих бюджетів в Україні. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Юриспруденція. 2015. № 17, том 1. С. 78-82.

27. Новак Н. Імплементація міжнародного досвіду обліку розрахунків за податками й платежами та застосування податко- вих важелів у вітчизняній практиці підтримки малого і середнього бізнесу. Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. 2019. № 1. С. 89–93. URL: http://nbuv.gov.ua /UJRN/vbumb_2019_1_18 (дата звернення: 30.04.2023).

28. Новосельська Л.І. Методи оцінювання рівня податкового навантаження підприємств. Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23.10. С. 239–244.

29. Облікова політика : навчальний посібник / Г. Давидов, В. Савченко, О. Пальчук, та ін. 2-ге вид., перероб. і доп. Кропивницький : ПП «Ексклюзив-Систем», 2017. 364 с. URL: http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/123456789/7357 (дата звернення: 27.08.2031).

30. Орищин Т.М. Оптимізація податкового навантаження підприємства: теоретичний та методичний аспекти. Економіка та держава. 2019. № 4. С. 58–62. DOI: https://doi.org/10.32702/2306-6806.2019.4.58 (дата звернення 25.04.2023).

31. Писаренко Т. Оцінювання податкового навантаження на діяльність суб'єктів господарської діяльності. Галицький економічний вісник. 2020. Том 65. № 4. С. 114–120. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2020.04 (дата звернення 25.04.2023).

32. Побережець О.В., Гусєв А.О. Фінансовий аналіз як інструмент оптимізації податкового навантаження підприємства. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2020. Вип. 3(46). С. 122–133. DOI: https://doi.org/10.18524/2413-9998.2020.3(46).214217. (дата звернення: 27.08.2023).

33. Податковий кодекс України. Редакція від 25.02.2021. База даних законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17 (дата звернення 24.04.2023)

34. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996. База даних Законодавство України / ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text (дата звернення 12.11.2023 р.)

35. Проскура К.П. Податкове адміністрування в Україні в посткризовий період: ефективність та напрями модернізації. Київ: ТОВ «Емкон», 2014. 376 с.

36. Рижий А.В. Правова природа податку на майно. Юридичний науковий електронний журнал: електрон. наук. фах. видан. 2020. № 2, том 2. С. 48-51. URL: http://lsej.org.ua/2-2_2020/14.pdf (дата звернення: 16.01.2023).

37. Савченко В. Інформаційне забезпечення податкового менеджменту. Центральноукраїнський науковий вісник. Еконо- мічні науки. 2018. Вип. 1. С. 214–220. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npkntu_e_2018_1_25 (дата звернення: 27.08.2023).

38. Смаглюк В.В. Історичні умови розвитку державної податкової політики в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2017. № 1. С. 93–96.

39. Тулуш Л.Д. Оподаткування нерухомості в Україні: проблеми запровадження та перспективи функціонування. Вчені записки університету “КРОК”. 2014. Вип. 36. С. 77–86.

40. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 845 с

41. Фоміна Т.В., Пугаченко О.Б. Внутрішній контроль розрахунків з бюджетом за податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Економічний простір: Збірник наукових праць. 2022. № 179. С. 140-145.

42. Фоміна Т.В., Пугаченко О.Б. Організація і методика податкових перевірок: навчальний посібник. Дніпро: Середняк Т.К., 2020. 292 с.

43. Швець Ю.О., Завальнюк А.О. Оптимізація податкового навантаження на підприємстві ПАТ «Янцівський гранітний кар'єр». Проблеми

системного підходу в економіці. 2018. Вип. 4. С. 117–124. DOI: https://doi.org/10.32782/2520-2200/2018-4-18. (дата звернення 25.04.2023).

44. Щодо податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки : лист МГУ ДФС – Центрального офісу з ОВП від 07.04.2016 р. №7561/10/28-10-01-3-11. URL: http://officevp.sfs.gov.ua/baner/podatkovi-konsultatsii/konsultatsii-dlyayuridichnih-osib/print-67917.html. (дата звернення: 27.08.2023).

45. Щодо податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки: Індивідуальна податкова консультація ДФС №2103/Ф/99-99-13-03-01-14/ІПК від 03.10.2017 р. URL: https://taxlink.ua/ua/tax_explained/dfsu-2103f99-99-13-03-01-14ipk/. (дата звернення: 27.08.2023).

46. Elschner C., Lammersen L., Overesch M., Schwager R. The Effective Tax Burden of Companies and on Highly Skilled Manpower: Tax Policy Strategies in a Globalized Economy. 2006. Fiscal Studies. Vol. 27. No. 4. Pp. 513–534.

47. Jacobs Otto H., Christoph Spengel. Measurement and Development of the Effective Tax Burden of Companies – An Overview and International Comparison. Intertax. 2000. Vol. 28. Iss. 10. Pp. 334–352.

48. Kagan J. Effective Tax Rate. Investopedia. URL: https://www.investopedia.com/terms/e/effectivetaxrate.asp

49. Lazar S. Effective tax burden borne by companies: a review and a new methodology. Annals of the University of Oradea, Economic Science Series. 2010. Vol. 19 Iss. 2. Pp. 584–588.

50. Overesch M. The Effective Tax Burden of Companies in Europe. DICE Report, ifo Institut für Wirtschaftsforschung an der Universität München, München. 2005. Vol. 03. Iss. 4. Pp. 56–63.